

RÁ ÑOHO RA CORINTIO RÁ ÑOHO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO BI 'YOPABI YA GAMFRI ME CORINTO

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Corinto

¹ Núgui drá Pablo rá apostolgui ma zi Hmuh_u ra Jesucristo. Ajuá go rá paha'a pa bi hñuxcagui dega apostol. Nugui co ra cu Timoteo dí op'a'ih_e nuna carta, nú'ah_u gyá gamfrih_u guí 'b_uh_ub_u Corinto, ne pa gatho nú'uh_u ma'ra ya gamfri 'b_ui ja ma'ra ya hnini de guep_u ja ra hai Acaya. ² Ajuá ma Dadah_u ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da jap'a'ih_u ne da max'ah_u pa gui 'b_uh_u te rá entho.

Ra apostol Pablo bi thogui ya nt'atsate

³ Ga xøcambenih_u Ajuá nurá Dada ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ngue'a go gue'a ma Dadah_u nú'a p_escah_u ra nthe cate ne go gue'a nzantho hubga ma m_uih_u. ⁴ Nú'á hubga ma m_uih_u ora dí thoh_u ya ts'othogui, pa njab_u nujá da za ga hu'mbah_u yá m_ui nú'uh_u ma'ra to'o thogui ya ts'othogui nehe, ngu bi hñubga ma m_uih_u nehe Ajuá. ⁵ Njab_u ngu ma zi Hmuh_u ra Jesucristo bi thogui ndunthi ya ts'othogui, njab_u nehe dí sufrih_u por gue'a, pe por gue'a dí hañh_u ndunthi ra hum_ui nehe. ⁶ Hangu_e nuje xi dí thohe ya ts'othogui pa njab_u nu'ah_u da za gui hañh_u ra hum_ui ngu nú'a dí hañhe ne pa da za gui mpøhøh_u. Nuje Ajuá hubga ma m_uihe pa njab_u nu'ah_u nehe da za gui hañh_u nuna ra hum_uina ora guí thoh_u ya ts'othogui nehe, pa

njabu da za gui tsethu. ⁷ Nuje xi dí camfrihe gue nu'ahu ma gui tsethu nuya ts'othogui ngu stá tsethe, ngue'a dí pahē gue nura ora guí thohu ya ts'othogui, ra ora'a guí hañhu ra humai ngu nú'a dí hañhe nehe.

⁸ Zi cuhu, dí nehe gui pahu de nuya ts'othogui dá thoguihe de guehni Asia. Gue'hu 'raya ts'othogui xi ya dangui, ya mi otho ma ts'edihe pa ga tsethe, ya nixi ndi tømhe gue stá yopa ntehe ma'na'qui. ⁹ Nuje ya ndí njahe ngu 'raya ja'i nú'hu xa t'ε'mbi pa da tho. Dá thohe njabu pa ma'na dá padihe gue Ajuā go gue'a ñangaguihe de ya ts'othogui, ngue'a de guecsēhe hinte tsa ga øthe, y nu'á ja rá ts'edi pa da japi da yopa nte nú'hu ya xa du. ¹⁰ Ajuā go gue'a bi ñangaguihe de nú'hu ya danga ts'othogui habu ma xa thogaguihe, y asta nubya ri sigui ri ñangaguihe, ne dí tømhe gue ma da sigui da ñangaguihe. ¹¹ Nu'á ma da sigui da ñangaguihe 'bu gui faxcahe gui 'yaphu'a por guecje. Y nu'bu ndunthi ya cu apabi Ajuā por guecje, nu'bú 'mefa ndunthi ma da umba njamadi'a por nú'a xa 'yøt'e'a con guecje por yá nt'adi'hu.

Hanja himbi ma 'bestho ra apostol Pablo pa Corinto

¹² Co 'nara johya ne co 'nara mfeni xá nt'axi dí xi'ahē gue nuje stá 'yohe xá hño ja yá thandi ya ja'i de gatho ya hnini habu stá 'yohe, ne ma'na ndunthi gá handgahe nu ndá 'buhēbhu. Co rá mfats'i Ajuā nzantho stá 'yohe xá nt'axi ja rá thandi'a, ngue'a nu'á xa 'racje ra ts'edi pa dá øthe njabu, hingo de ma mfenisēhe dá øthe. ¹³ Gatho nuya noya dí op'ahē de ja ma cartahe go guehna da za

gui hñe'tih_u ne gui padih_u, ne dí tømhe gue gui padih_u xá hño. ¹⁴ Ya guí pah_u teraza de nú'a stá xi'ahe gue nu stí yopa menga ma Zidadah_u ra Jesu nuua ja ra ximhai, ma gui esca ma nsuhe ngu nuje ma ga e'ts'ahe ri nsuh_u nehe, ne dí tømhe gui pah_u ma'na xá hño de guehna.

¹⁵ Nugui ndí humam_ui gue nguí numahñoguih_u, hangue por gue'a ndí beni stá c'a'ts'ah_u de ndá ecua Macedonia, ngue'a ndí beni gue xcá johyahmah_u 'b_u stá thop_u pa xa za stá c'a'ts'ah_u yo'qui. ¹⁶ Nu nduá ehe pa nuua Macedonia, dá behm_u gue de má 'ñu stá gathmab_u Corinto pa stá tsøñ'ahmah_u, y ndí beni nehe gue nura pa stá ma de guecua, stá yopa gathmab_u ma'na'qui, y de guep_u xcá nexcahmah_u pa stá thogui asta ja ra hai Judea. ¹⁷ Xi nu de ndá xi'ah_u gue ga mab_u, ¿ha gue gá beñh_u gue ndí ma ga ha'ah_u? O ¿ha gue guí beñh_u gue dí øt'a ngu nú'a øt'a nú'u hingyá gamfri? Ngue'a nú'ú go gue'u øt'a njab_u, ts'u da 'ñena ha, ts'u da 'ñena hina. Pe nugui hindí njab_u. ¹⁸ Aju_u padi gue nuje hinda za ts'u ga eñhe ha, ts'u ga eñhe hina. ¹⁹ Nugui co ra cu Silvano ne ra cu Timoteo nzantho stá xi'ahe rá noya ra Zidada Jesucristo rá T'u Aju_u, y nurá noya'a, hingue ts'u da 'ñena ha, ts'u da 'ñena hina. Nu'á nzantho øt'a nú'a mā. ²⁰ Ngue'a gatho nú'a xqui ñatcah_u Aju_u, bá pehna rá T'u pa go bi 'yøt'e'a, pa bi nja gatho ngu nú'a xqui ñagui. Hangue po ra Zidada Jesucristo dí xøcambenih_u Aju_u, ne dí eñh_u, “Njab_u gue'a”. ²¹ Nu Aju_u go gue'a bi 'yøt'e pa dá 'buh_u co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ne go xa 'racj_u ra ts'edi pa ga peph_u'a. ²² Ne xa 'racj_u ra Maça Nda_uhi pa da

'm̄i ja ma corasoh̄, go gue'a 'nara seña gue yá mēt̄iguih̄'a. Y nú'á go gue'a 'nara m̄di japi dí hañh̄ de guecua ja ra ximhai de dí t'ac̄j̄ ma'ra ya japi nuni mahets'i.

²³ Pe nugui hindá catb̄ Corinto ngu ndí behma, ngue'a ndí tsu stá zo'ah̄ nts'edi y njab̄ xcá uh̄. Ajuá pādi xá hño gue dá beni njab̄, ne dí unga ma te 'b̄ hindí m̄anga majuani. ²⁴ Hindí ne ga mab̄ pa go ga xi'ah̄ nda'n̄a gui camfrih̄ pa go da ua'a ga m̄, ngue'a nu'ah̄ ya xcá camfrih̄ xá hño rá noya Ajuá. H̄n̄se nu'a dí ne, ga nup'a ri mfenih̄ pa ma'na gui johyah̄.

2

¹ Hangue nugui hindá ne dá gat'ib̄ ga tsøñ'ah̄, ndí tsu xi'b̄ stá ja'ah̄ xa du ri m̄ih̄. ² Ngue'a nu'b̄ nugui ga ja'ah̄ da du ri m̄ih̄, nu'bú çto'o ja da hñubga ma m̄iga? Ngue'a 'b̄ go stá ja'ah̄ xa du ri m̄ih̄, ya hinxa za xcá hñubga ma m̄ih̄. ³ Ne guet'atho ngu nú'a ya stá op'ah̄, dá xi'ah̄ nú'a mahyoni gui 'yøth̄, pa njab̄ 'b̄ stá mahm̄ab̄ hinxcá jac̄j̄ da du ma m̄i, ngue'a nu'ah̄ rí 'ñep'ah̄ gui jac̄j̄ ga johya. Y nugui ndí camfri gue gatho nu'ah̄ de xcá hyandgah̄ stá johya, ne'ah̄ xcá johyah̄ nehe. ⁴ Y nu ndá op'ah̄ ra m̄di, dá op'ah̄ co ndunthi ra dum̄i asta ndí zoni, pe hingue pa ndí ne da du ri m̄ih̄ nehe, h̄n̄se dá op'ah̄ pa gui pāh̄ hangu rá ndangui nura hm̄ate dí pe'ts'ah̄.

Ra pumbate pa nú'a ra cu xqui 'yøt'a 'nara ts'oqui

⁵ Nubyá, nú'a ra cu bi jaqui bi du ma m̄i, hingue h̄n̄se gui, ne'ah̄ nehe, masque hinga gatho'ih̄ bi

du ri m̄ih̄ de gue'a. ⁶ Y ya da zatho nú'a gá ø'tuah̄ nura cu'a. ⁷ Nubyá, nu'a gui 'yøth̄, pumbah̄'a ne hñu'mbah̄ rá m̄i, nu'b̄ hina, xi'b̄ da 'uegue de rá jamfri co ra dum̄i. ⁸ Y dí xi'ah̄ nehe, gui 'ñu'tuah̄ gue grí mađih̄'a. ⁹ Rá m̄di dá op'ah̄ pa gui tsuih̄ nura cu'a pa njab̄ ga pađi ua gui 'yøth̄ gatho nú'a dá 'bep'ah̄ gui 'yøth̄. ¹⁰ Hangué nubyá, nu'a tó'o gui pumbah̄, necagui ga pumbabi'a. Y po rá ngue'ah̄ ya stá pumbabi nura cu'a ja rá thandi ma Zidadah̄ ra Jesucristo, ngue'a ja ra uenda go xa 'yøtqui te xa 'yøtqui nehe. ¹¹ Ma ga øth̄ njab̄ pa hinda daçj̄ ra Satá, ngue'a ya dí paťuah̄ tengu yá ts'o'b̄fi'a.

Bi du rá m̄i ra apostol Pablo nuni Ntroa

¹² De ndá tsønga ja ra hnini Ntroa pa dá manba rá noya ra Zidada Jesucristo, xi bi xo ya gosthi pa dá zofo ndunthi ya ja'i, y ndunthi de gue'u bi gamfri ra Zidada. ¹³ Pe nuni xi bi du ma m̄i ngue'a mi jo'oni nuni ra cu Tito. Hangué dá 'ñedi 'bestho nú'u ya cu ya mengu de guehni pa duá ehe pa guecua Macedonia pa ja dá nth̄'beuani.

Co rá mfatsi ma Zidadah̄ ra Jesucristo ga ntateh̄

¹⁴ Nujá ga umf̄ njamađi Ajuá ngue'a nú'a nzantho faxcah̄ pa dí tateh̄ ngue'a dí 'buh̄ co ma Zidadah̄ ra Jesucristo. Nehe Ajuá faxcaguih̄ pa dí mañh̄ ra maça noya de ra Zidada Jesucristo pa hab̄raza da fađi de gue'a. Y nura maça noya dí mañh̄ nja ngu 'nara hoga ñ̄ni xi tse rá ñ̄ni. ¹⁵ Y nuj̄ nehe dí njah̄ ngu 'nara hoga ñ̄ni ngue'a dí mañh̄ de ma Zidadah̄ ra Jesucristo, y nú'a dí mañh̄ gue'a ri ho Ajuá. Ne dí zofoh̄ nú'u ma

da mpøhø ne nú'ũ hinda mpøhø. ¹⁶ Y nú'ũ hinda ma da mpøhø, hini ho nú'a dí mañhũ, ngue'a pa gue'ũ, gue'a ngu 'nara ñani dega du. Pe pa nú'ũ to'o da mpøhø, go gue'a 'nara hoga ñani dega te pa nzantho. Nu'bú ¿to'o ja da za da manba rá noya Ajuá de guesε 'na? ¹⁷ Pe nuje co rá mfats'i Ajuá dí manbahe rá noya'a ngue'a yá 'mεhniguihe'a ne dí mañhe con gatho ma muihe ja rá thandi'a, ne dí hanpahe rá ts'edi ma Zidadahũ ra Jesucristo. Hindí njahe ngu ma'ra manba rá noya Ajuá co ra nthate, hønse pa da da ra boja.

3

Ra apostol Pablo ma de ra 'ra'yo cohi

¹ Xibya ¿ha gue guí beñhũ gue go dí mansεhe de ma hoga'muihe pa gui yopa camfriguihe ngue'a dí mañhe njabũ? ¿Ha gue mahyoni ga u't'ahe 'nara hε'mi habũ di ma tengu ma 'bεfihe? O ¿ha gue mahyoni gui 'racje 'nara hε'mi 'met'o habũ di ma tengu ma 'bεfihe pa njabũ da gamfriguihe ma'ra ya cu? Ma'ra ha, øt'a njabũ. ² Pe nuje hina, hinga mahyoni ga øthe njabũ, ngue'a nu'aschũ guí njahũ ngu 'nara hε'mi xa t'ofø habũ he'ta ya ja'i tengu ma 'bεfihe, ne ja ri hnecni gue xi majuani yá 'mεhniguihe Ajuá. Y nura t'ofø'a ya xa t'ofø ja ma mfenihe. ³ Nu'ahũ guí njahũ ngu 'nara hε'mi bi 'yofø ma Zidadahũ ra Jesucristo, ngue'a nu'a bi mpefi ja ri corasohũ nu ndá zo'ahũ de gue'a. Guehna 'nara hε'mi xa t'ofø co rá Maca Ndahi Ajuá nú'a te, hingue xa t'ofø dega tinta, ne xa t'ofø ja ri mfenihũ, hingue xa t'ofø ja 'raya xingdo.

⁴ Dí camfri gue núna dí mañhe guehna majuañi ngue'a nura ts'edi dí hahe rí 'ñehe de Ajuá ne go xa 'racje ra Zidada Jesucristo. ⁵ Nuje hingui tsa ga eñhe gue go dí pe'tsasēhe ra ts'edi, ngue'a gatho nú'a rá hoga 'bēfi Ajuá dí øthe, Ajuá go ri 'racje ra ts'edi. ⁶ Nehe go gue'a bi hñuxcaguihe pa ga udihe nú'a ra 'ra'yo cohi bi 'yøt'e, ne bi 'racje ra mfađi pa dí udihe ngu rí 'ñehe. Nuna 'ra'yo cohina, ma de ra 'ra'yo te ri 'racju po ra Maça Ndañi, y hingui nja ngu nú'u ya hmanda xqui t'ofa ja rá ley ra Moise, ngue'a nú'a xqui t'ofa ja nura ley'a ma gue nu'a tó'o hinda 'yøt'e nú'a ma, ma da ncondena pa da du, pe nuna ra 'ra'yo cohi ma gue co rá ts'edi ra Maça Ndañi da za ga pe'tshu ra te pa nzantho.

⁷ Nurá ley ra Moise nú'a bi t'ofa ja ya xingdo, mi tsa da condena pa da du to'o hinda 'yøt'a nú'a ma, y nu de mi t'umba ra Moise xi bi huexca rá hmi co rá hyats'i Ajuá, y nuya me Israel himi tsa da hyandua rá hmi co nura hyats'i'a. Pe nura hyats'i mi huexca ja rá hmi, 'ramats'u bi 'mēdi. ⁸ Hanguē 'b_u xmá nsunda nú'a ra hyats'i mi huexca ja rá hmi ra Moise, jxi hmañá rá nsunda ra hyats'i xa 'racju ra Maça Ndañi po ra 'ra'yo cohi bi 'yøt'a ma Zidadah_u ra Jesucristo! ⁹ Nu'b_u ra ley xi xmá nsunda masque mi tsa da condena pa da du to'o hinda 'yøt'a nú'a ma, jxi hmañá rá nsunda ra 'ra'yo cohi, ngue'a go gue'a xicaguihu gue Ajuá xa punga ma ts'oquihu pa ga 'bah_u xá hño ja rá thandi'a! ¹⁰ Ngue'a rá mudi, ra ley xi xmá nsunda, pe nubyá nuna ra 'ra'yo cohi ma'na xi xá nsundabya. ¹¹ 'B_u nura ley mi ja rá nsunda ne bi uadi bi thogui, jxi hmañá rá nsunda nuna ra cohi hinhya'm_u ma da

uadi!

¹² Nuje dí pahe xá hño gue nura 'ra'yo cohi ma da nja pa nzantho, hangue haburaza dí mañhe de gue'a co ndunthi ra ts'edi. ¹³ Hindí njahe ngu ra Moise, ngue'a nu'a mi co'ma rá hmi co 'nara velo pa njabu ya me Israel himi tsa da hyandi da 'medi nú'a ra hyats'i xá nsunda mi ja ja rá hmi'a. ¹⁴ Pe nu'a xi bi megui yá mfeni, y asta núbya mapaya ora he'ta ra ndaxjua t'ofu hinguí pađi te rí bñni nú'a ma, ja ra uenda xra jutua yá mfeni co 'nara velo. Ha nura velo'a, pa da za da thacuabi de ja yá mfeni'u, mahyoni da gamfri ma Zidadahu ra Jesucristo. ¹⁵ Pe asta mapaya ya me Israel hinxa bađitho te rí bñni rá ley ra Moise ora he'ti'u, ngue'a hađa nú'a ra velo pa jutua yá mfeni pa hinda bađi te rí bñni ra ley. ¹⁶ Pe nu'bu nú'u da gamfri ra Zidada, nu'bu da thacua nú'a ra velo xa jutua yá mfeni. ¹⁷ Y nú'a ra Zidada'a go gue'a ra Maça Nđahi, y nu'a tó'o p'e'tsa ra Maça Nđahi ja rá coraso ya hinguí 'bui ja rá hmanda ra ndaxjua ley. ¹⁸ Pe núju stá camfrihu, ya hindí p'e'tshu nú'a ra velo mi jutca ma mfenihu. Nujá ri hnequi rá nsunda ma Zidadahu ja ma 'muihu, nja ngu 'nara hñe ri yot'i. Ne 'na pa ngu 'na pa dí handuahu rá nsunda'a, y 'ramats'u rí mpadi ma 'muihu asta hinga 'buhu 'nara 'mui ngu rá 'mui ma Zidadahu, y nurá Maça Nđahi ma Zidadahu go gue'a patca ma 'muihu.

4

¹ Nuje hinxa zabiguihe ga ø'tuahe rá 'befi Ajuá ngue'a nu Ajuá go gue'a xa 'racje nuna 'befina po rá nthecate. ² Y gatho nú'a dí pefihe hindí pefihe mant'agui nixi dí mpefihe co 'nara 'beta. Hindí

udihe co 'raya nthate, nixi dí patuahe rá noya Ajuá. Nu'a dí øthe, dí mañhe nú'a majuani de ja yá thandi ya ja'i. Y njab_u da za da hyandgahe gatho ya ja'i gue dí pefihe 'nara 'bɛfi xá hño ja rá thandi Ajuá. ³ Nu'_u tó'lo hinxa mpøhø ne hingui ne da gamfri rá noya Ajuá dí mañhe, go gue'_u hingui tso ja yá mfeni te rí bøni rá noya'a, ngue'a hada ra velo pa jutua yá mfeni. ⁴ Nu'ú xa go'tua yá mfeni ra ts'ondahi nú'a di nda de guecua ja ra ximhai, pa hinda yot'a ja yá mfeni rá noya Ajuá nú'a utcah_u rá nsunda ma Zidadah_u ra Jesucristo, nú'a xi xá nsunda rá 'm_ui'a ngu rá 'm_ui Ajuá rá Dada. ⁵ Nú'a dí xi'ahe, hindí xi'ahe pa go gui camfrigihe, dí xi'ahe pa go gui camfrih_u ma Zidadah_u ra Jesucristo. Y nuje hønse dyá 'bɛgohe de gue'ah_u po rá ngue ra Zidada Jesu. ⁶ Nu mi hyoca ra ximhai Ajuá bi ñena: “Dá nja ra ñot'i ja ra 'bɛxuui.” Y nu Ajuá go guet'a xa yotca ma mfenih_u nehe, pa njab_u bi za dá handuah_u rá nsunda'a nú'a bi 'ñe bi 'ñutcah_u ma Zidadah_u ra Jesucristo co rá 'm_ui.

Ga 'b_uh_u po ra jamfri

⁷ Nujú dí njah_u ngu 'nara ts'øe dega dohmi xa t'øt'e dega 'mɛ'tsboja, dí pɛ'tsuah_u rá noya Ajuá pa dí mañh_u. Y dí njah_u pa da hnequi gue nura ts'ɛdi dí pɛ'tsh_u go xa 'racj_u Ajuá, hingo de ma ts'ɛdisch_u. ⁸ Nuje masque haburaza t'utsaguihe, pe Ajuá go gue'a ñangaguihe. Ha masque ya hindí pahe te ga øthe, pe Ajuá nzantho faxcahe pa hinda du ma m_uihe. ⁹ Masque ri dengage ya ja'i pa te da 'yøtcahe, pe Ajuá hingui hɛgasɛhe. Masque ya ja pa da hyoje ya ja'i, pe Ajuá ri suje pa hinte ga thohe. ¹⁰ Nzantho t'øtcahe ngu bi t'ø'tua ra Zidada

Jesu y asta himbi tho, pe nu'á bi yopa nte de ra du, y nubyá go gue'a ri ñangaguihe de ya ts'othogui, y njab_u ri hneca rá ts'edi ja ma 'm_uihe. ¹¹ Nuje mientras dí tehe, 'na pa ngu 'na pa dí thoguihe njab_u y asta da za da thogaguihe po rá ngue ma Zidadah_u ra Jesucristo. Dí thohe njab_u pa da hnequi ja ma 'm_uihe gue ra Zidada Jesu bi yopa nte ne ri ñangaguihe de ja ya ts'othogui. ¹² Nuje dí thohe ya ts'othogui ne asta da za da thogaguihe, pa njab_u nu'ah_u da za gui p_e'tsh_u ra te pa nzantho.

¹³ Nuje dí p_e'tshe ra jamfri ngu mi p_e'tsa nú'a to'o bi 'yofo njaua ne bi 'ñena: “Nugui dá camfri Ajuá da maxqui, hangue por gue'a dá ma gue nu'á xi majuani ja rá ts'edi.” Necje dí camfrihe Ajuá, hangue hindí tsuhe ga manbahe rá noya'a. ¹⁴ Ngue'a nuje dí pahe gue nu Ajuá to'o bi japi bi yopa nte de ra du ma Zidadah_u ra Jesu, go guet'a ma da jacj_u ga yopa ntehe nehe de ra du ngue'a dí 'b_uh_u co ma Zidadah_u ra Jesu, ne da zixcah_u, nguje ngu'ah_u, pa grá 'b_uh_uni ja rá thandi'a. ¹⁵ Gatho nuya ts'othogui stá thohe, stá thohe njab_u po rá ngue'ah_u, ne pa da gamfri ma'ra ya ja'i nehe, pa njab_u gathoguih_u ga umf_u njamadi Ajuá, y njab_u ma'na da hnequi rá nsunda'a.

¹⁶ Hangue hinga 'b_e ma ts'edih_u pa ga p_eph_u'a, masque 'yo rí the ma nzaquih_u, pe numa 'ra'yo teh_u 'na pa ngu 'na pa 'yo rí nja rá ts'edi. ¹⁷ Nuya ts'othogui dí thoh_ubya, 'bestho ma da thoguiho y hingyá dangui ngu rá ndangui nú'a ra johya ma dí t'acj_u, ngue'a po nú'a dí thoh_ubya ma dí t'acj_u 'nara danga johya nu xcrá ts_oñh_u nuni hab_u xá nsunda, y nura johya'a xi dra dangui ne hin-

hya'm_u ma da uadi. ¹⁸ Hangué hinda 'yoda ma mfenih_u ya t'øt'e nú'u dí hanth_u de guecua ja ra ximhai, ngue'a gatho'u ma da uadi da thogui. Go dá 'yoda ma mfenih_u nú'u ya hño bí ja mahets'i nú'u hini hnequi, ne hinda ma da uadi da thogui.

5

¹ Nuna ndo'yo dí hah_ubya nja ngu 'nara ngu ma da nhuati. Y nu stí zø ra pa da nhuati, dí pah_u gue Ajuá ya xuá hyogah_u 'nara 'ra'yo 'm_ui nuni mahets'i, nú'a hinxa hyoca ra ja'i, ne hinhya'm_u ma da nhuati. Y nú'a ra 'ra'yo 'm_ui'a go gue'a 'nama 'ra'yo ndo'yoh_u ma dí t'acj_u. ² Xi majua_uni, de nú'bya dí hah_u nuna ndo'yo, xi dí thoh_u ndunthi ya dum_ui, hangué ga nehma_uh_u ya gra 'b_uhma_uh_u nuni mahets'i co ma'na ma 'ra'yo ndo'yoh_u. ³ Nuni ma grá p_u'tsh_u ma'na ra 'ra'yo ndo'yo, hingue ma dí 'm_uε ma teh_u nsi ra ndo'yo. ⁴ Nú'ju dí 'b_uth_uua ja ra ximhai xi tu ma m_uih_u ngue'a dí h_uth_u nuna ndo'yo. Ga nehma_uh_u ga tsoh_uua nuna ra ndo'yo dí hah_u, pe hingue pa ya hinga p_u'tsh_u nuna ma ndo'yoh_u, h_uns_uε pa ma grá hañ_uh_u 'nara 'ra'yo ndo'yo nú'a ma dí t'acj_u, pa njab_u ya hinhya'm_u ga tuh_u. ⁵ Nus_uε Ajuá go gue'a bi hñuxcah_u pa da 'racj_u 'nara 'ra'yo ndo'yo, ne bi 'racj_u ra Maça Nda_uhi pa da za ga pa_udih_u gue xi majua_uni ma da 'racj_u nú'a xa ñatcah_u.

⁶ Hangué nujú dí tø'mh_u ne dí camfrih_u gue ma da njab_u. Ne dí pah_u gue mientras dí 'b_uh_uua ja ra ximhai co nuna ndo'yona, hingui tsa grá 'b_uh_u 'nadb_u co ma Zidadah_u nuni mahets'i. ⁷ Dí tø'mh_u gue ma da njab_u ngu nú'na dí camfrih_u, hingue po nú'a dí hanth_u, pe po ra jamfri nú'a dí p_u'tsh_u.

⁸ Hangue po nuna ra jamfrina, ya ga nehma_h ga tu_h pa ga tso_hua nuna ra ndo'yo dí ha_h pa grá 'b_h 'nadb_h co ma Zidadah_h nuni mahets'i.

⁹ Hangue nu_j dí øth_h ra ts'edi ga 'b_h xá hño ja rá thandi'a nuua ja ra ximhai ne nuni mahets'i nu xcrá 'b_h con gue'a, pa nu'á da hopca ma 'm_h.

¹⁰ Ngue'a pe'tsi ma grá 'bah_hni ja rá thandi ma Zidadah_h ra Jesucristo pa da hñabgah_h nguenda 'na ngu 'na ua stá øth_h ra hño nuua ja ra ximhai, ua hina. Ne cada 'na de guec_h ma da 'raca ma thah_h ngu nú'a rí 'ñepca_h.

Ra apostol Pablo ma gue da za ga 'b_h xá hño co Ajuá

¹¹ Dí tsuphe rá cuε ra Zidada, hangue dí øthe ra ts'edi dí zofohē ya ja'i pa da gamfri'_h. Ajuá patca xá hño ma 'm_hhe, ne dí tømhe gue ne'ah_h ya guí patcahe tengu ma 'm_hhe. ¹² Pe nuje, hindí mansεhe tengu ma 'm_hhe pa njab_h gui camfrigu-
ihe. Dí mañhe njab_h pa nu'ah_h go da za gui mañ_h tengu ma 'm_hhe. Nu'b_h há, da za te gui thatuah_h nú'_h ya ja'i ri 'ñexase gue 'b_h xá hño pe yá 'baitho, ngue'a hingui 'b_h xá hño de yá coraso.

¹³ Nu'b_h núje stá 'bε ma mfenihe ngu guí mañ_h 'ra de gue'ah_h, dí njaheb_h ngue'a dí pεphe Ajuá con gatho ma ts'edihe. Pe hina, ngue'a nuje ri xø ma mfenihe, ne dí njaheb_h pa ga u't'ahē hanja grí 'yoh_h xá hño. ¹⁴ Numa Zidadah_h ra Jesucristo xi ri mac_h'a, hangue ringue'a dí pεph'_h. Nu_j dí pa_h gue nu'á bi du pa ya hingo ga tu_h, ha nu mi du'a, ja ra uenda dá tu_h mahyεgui con gue'a. ¹⁵ Nu'á bi du po rá guec_h pa njab_h nú_j dí teh_hbya ya hinga ma ga 'b_h de ma pahasε_h, ma ga 'b_h pa ga

ø'tuah_u rá paha nú'a to'o bi du po ma ts'oquih_u y nehe bi yopa nte pa guecj_u. ¹⁶ Hangué nubyá ya hindí jamasuhe te gatho pe'tsa ra ja'i pa ga pahe te gra 'm_ui, ngu ndí øthe ma'met'o, asta nehe ma Zidadah_u ra Jesucristo dá hyεcuahe ya meximhai, pe nubyá ya hindí øthe njab_u. ¹⁷ Nu'a tó'o xa gamfri ra Zidada Jesucristo go gue'a ya xa yopa 'm_ui ma'ra'yo, nurá ndaxjua 'm_ui ma'met'o ya bi uadi bi thogui, y nubyá ya pe'tsa 'nara 'ra'yo 'm_ui.

¹⁸ Gatho gue'a bi 'yøt'a Ajuá. Go gue'a bi punga ma ts'oquih_u po rá du ra Zidada Jesucristo pa bi za dá 'b_uh_u xá hño con gue'a. Ne núje yá 'mεhniguihe'a bi 'racje ra 'be'fi pa ga xiphe ya ja'i de nura pumbate ri uñ'a. ¹⁹ Ajuá bá pehna ra Zidada Jesucristo pa bi umbabi ra pumbate ya ja'i, pa da za da 'm_ui'xá xá hño con gue'a, y nu'á ya hinda ma da benbabi yá thai de yá ts'oqui'x_u. Ha nuje, bi 'racje ra 'be'fi pa ga xipabihe ya ja'i de nura pumbate ri uñ'a pa nu'á da za da 'm_ui xá hño con gue'a. ²⁰ Hangué núje yá 'mεhniguihe ra Zidada Jesucristo dí zo'ahe, ja ra uenda go zo'asch_u Ajuá, hangué dí bante'ihe de rá thuhu ma Zidadah_u ra Jesucristo gui 'yaph_u ra pumbate Ajuá pa njab_u da za gui 'b_uh_u xá hño con gue'a. ²¹ Numa Zidadah_u ra Jesucristo himi tu ni 'nara ts'oqui'a, pe po rá nguecj_u Ajuá bi 'yøt'e pa go gue'a bi hñasca gatho ma ts'oquih_u ja rá zi ndo'yo'a. Ajuá bi 'yøt'a njab_u pa bi za bi mā gue ya hinte ma ts'oqui dí tuh_u ngue'a dí camfrih_u ra Zidada Jesucristo.

6

¹ Hangué núje yá 'mεhniguihe Ajuá dí bante'ihe gue hinda 'mεditho nuna ra mpøhø xa 'ra'ah_u Ajuá

po rá hñoja'i. ² Ngue'a Ajuá bi m̄anga ja ra Maça T'ofone bi 'ñena:

Nú'a ra pa dá p̄ehn'a ra mp̄øhø, gá hongagui ne dá ø't'a'i ri t'adi.

Y nú'a ra pa dá ne dá ñañ'a'i, gá hongama mfats'i, y dá fax'a'i.

Ha nubya nugui dí xi'ah̄ gue nubya guepya ya pa da za gui hyoñ̄h̄ Ajuá pa gui mp̄øhøh̄.

³ Nuje hinto dí ø'tuahe ni 'nara nts'o'm̄h̄i, pa njab̄ hinto da ñama'ñ̄h̄ de rá 'b̄efi Ajuá nú'a xa 'racje. ⁴ Nu'a dí øthe, dí udihe 'nara hoga'm̄h̄i pa da hnequi gue yá hoga m̄efiguihe Ajuá. Hangue dí ts̄etathohe gatho nú'a dí thohe, ya ts'othogui, ra nhyoya, ne ya dum̄h̄i. ⁵ Stá ts̄ethe ya mf̄ei, xa jocje fadi, xa nabgahe ya mundo ja'i. Stá thohe ra nzabi, stá 'ñath̄ahe, stá thohe ra thuhu. Ne gatho dá ts̄etathohe. ⁶ Dí 'yohe co ma mfenihe xá nt'axi. Dí p̄atuahe xá hño rá noya Ajuá. Dí ts̄etathohe nú'a øtcahe ya ja'i ne dí p̄e'tsuahe ra t'equ'ei. Ne dí 'yohe ngu utcahe ra Maça Nd̄ahi, ne xi dí p̄e'tsuahe ra hm̄ate ya ja'i, hingue dí m̄anthe. ⁷ Dí m̄anbahe rá noya Ajuá, ne gatho nú'a dí øthe, dí øthe co rá ts'edi'a. Co rá ts'edi'a dí 'yohe xá hño pa da za ga nt̄atehe ne ga ñanbahe rá noya'a. ⁸ 'Raya i'qui xi ri numahñoguihe ya ja'i, ha nu ma'ra ya i'qui ri numa'ñ̄h̄guihe. 'Raya i'qui esca ma nsuhe, ha nu ma'ra ya i'qui ñama'ñ̄h̄ de guecje. 'Ra pecaguihe gue dyá c'uambahe, pe masque ri jaje njab̄ ya ja'i pe nuje hindí tsaya dí m̄añhe nú'a majuani. ⁹ 'Ra ø'te gue ngu hingui p̄acje, pe Ajuá go gue'a p̄acje xá hño. 'Raya i'qui ya 'ñena da thogaguihe, pe hina, 'yø't'a Ajuá dí tethohe. Stá thohe ndunthi ya ts'othogui pe asta nubya hinstá tuhe. ¹⁰ 'Raya

i'qui xi xa du ma m̄ihe, pe ja rí hñuse ma m̄ihe co nú'a ra johya ri 'racje ra Zidada. Masque dí thöhe ra nhyoya, pe ndunthi to'o stá zohe pa xa hñanga ya hño de Ajuá. Masque 'ñena hinte dí pe'tshe, pe Ajuá ha pe'tsa gatho nú'a dí hoñhe, hangue njab̄u hinte ri 'betcahe.

¹¹ Ma zi cu'ih̄u gyá menguh̄u Corinto xi drí ma'ahe, hangue stá xi'ahe gatho nú'a stá beñhe, ne hinte dí c̄on'ahe. ¹² Xi drí ma'ahe con gatho ma m̄ihe, pe nu'ah̄u hingrí maçje con gatho ri m̄ih̄u. ¹³ Núgui dí zo'ah̄u dí nja ngu 'nara dada zofo yá b̄atsi, hangue dí t̄o'mi gui coscah̄u ra hm̄ate.

Nuj̄u rá nijaguih̄u Ajuá nú'a te

¹⁴ Nubyá dí xi'ah̄u, ogui ntsixh̄u co nú'u hingyá gamfri. Ngue'a çhanja da za da 'm̄i 'nadb̄u ra hñoja'i co ra nts'o'm̄i? Ne çhanja da za da 'm̄u mahyεgui ra ñot'i ne ra 'bexuui? ¹⁵ Ne çhanja da za da me'tsa 'nadra mfeni ra Zidada Jesucristo co ra Satá? Ne çhanja da za da me'tsa 'nadra mfeni ra gamfri ne nú'a hingrá gamfri? ¹⁶ Ne çhanja da za da nja ya c'oi ja rá nij̄a Ajuá? Hina, hinda za. Nugui dí xi'ah̄u njab̄u ngue'a nuj̄u go rá nijaguih̄u Ajuá nú'a te, ngu bi 'ñena'a ja ra Maça T'ofó:

Nugui ma ga 'b̄ui con gue'ah̄u, ne ma ga 'yo hab̄u gri 'yoh̄u;

nugui go dri Ajuáguih̄u,
ha nu'ah̄u go dua hnini'ih̄u.

¹⁷ Hangue Ajuá bi 'ñena nehe ja ra Maça T'ofó:
'Uegueh̄u de nú'a øt'a ya ts'oja'i pa hingui tenbah̄u
nuyá ts'ot'øt'e øt'e'u, ena njab̄u ma Zidadah̄u;

ne oxqui øth̄u nú'a xá nts'o,

pa njab_u da za gui 'b_uh_u con guequi, ha nugui con gue'ah_u.

18 Ne go dri dadaguih_u,
y nu'ah_u dua t'_u'ih_u ne dua t'ixu'ih_u, njaua xicj_u
Aju_a ma Hmuh_u nú'a to'o pe'tsa gatho ra
ts'edi.

7

1 Ma zi cu'ih_u, guehya ya d_anga hñ_a'ti xa ñ_atcah_u
Aju_a, hangue mahyoni ga 'uegueh_u de gatho ya
ts'oqui de ma mfenih_u ne de ma ndo'yoh_u. 'Na pa
ngu 'na pa ga t'axca ma mfenih_u ne ga 'yoh_u co rá
ntsu Aju_a.

Ra apostol Pablo bi johya de hanja bi ñobri ya cu me Corinto

2 ¡Ogrí utsaguihe! Xi da macje, ngue'a ni 'na
de gue'ah_u hinstá ø't'ahe ni 'nara nts'o'm_ui, nixi
hinstá ø't'ahe, ne nixi hinstá ha'ahe pa ga han'ahe
te ga han'ahe. 3 Hingo 'nara nts'ui núna dí xi'ah_u,
ngue'a ja juadi dá xi'ah_u gue xi drí ma'ah_u con
gatho ma m_ui, nubya y asta ma du. 4 Dí camfri gue
guí øth_u nú'a dá xi'ah_u, hangue dí e'ts'a ri nsuh_u, y
masque dí thogui ndunthi ya ts'othogui, pe nu'ah_u
guí hubga ma m_uih_u ne xi drí johya ndunthi por
gue'ah_u.

5 Desde ndá tsøhe de guecua Macedonia, himbi
za dá 'bahe xá hño, ngue'a xi ndí thohe ndunthi ya
ts'othogui, hab_uraza mi 'b_ui nú'u to'o mi utsaguihe
po rá noya Aju_a, ne xi mi tu ma m_uihe por gue'ah_u.

6 Pe Aju_a nú'a hu'mba yá m_ui nú'u to'o tu yá m_ui,
bi hñubga ma m_uihe ngue'a bá pencahe ra cu Tito
pa da zønje. 7 Xi dá johyahe nu mi 'ñe bi zønje, ne
bi xicje gue xi mri johya de gue'ah_u, hangue ma'na

bi hñubga ma m̄ihe. Ne bi xicje gue guí nehmaḥu
gui hyandgahe. Ne bi xicje gue xi xa du ri m̄ihu
por nú'a xcá øtcaḥu. Ne bi xicje gue xi guí øthḥu ra
ts'edi pa gui 'yøthḥu nú'a dá xi'ahḥu. Hangué ma'na
xi dá johyahe.

⁸ Dí padi gue numa carta dá p̄ehn'ahḥu bi ja'ahḥu
bi du ri m̄ihu, nequi bi duhma ma m̄i nehe. Pe
nugui hindí yohna ma mfeni, ngue'a dí handi gue
nú'a ra carta'a bi ja'ahḥu bi du ri m̄ihu masque
'raya zi patho. ⁹ Hangué nubya drí johya co nú'a
ma carta dá p̄ehn'ahḥu ngue'a bi ja'ahḥu gá tu ri
m̄ihu pa njabḥu gá øthḥu nú'a dá xi'ahḥu, hingue dá
johya ngue'a gá thohḥu ya dum̄i. Xa du ri m̄ihu,
pe gá ñobriḥu, y njabḥu gá øthḥu ngu nú'a ri ho Ajuá.
Hangué odi tu ri m̄ihu de nú'a dá op'ahḥu ngue'a
hinte gá jahḥu. ¹⁰ Nu'ḥu tó'o tu yá m̄i de yá ts'oqui
ne da 'uegue de gue'ḥu pa go da 'yø'tua rá paha Ajuá,
nu'ḥu go gue'ḥu ma da mpøhø ne hinhya'mḥu da beni
gue go 'nara 'ñḥu nú'a ra dum̄i bi thogui. Pe nu'ḥu
tó'o da du yá m̄i de yá ts'oqui ne hinda 'uegue de
gue'ḥu, go gue'ḥu ma da 'm̄edi ja ra du pa nzantho.
¹¹ Nu'ahḥu ḥa, gá tu ri m̄ihu ne gá ø'tuahḥu rá paha
Ajuá, ne gá ntsø'mhḥu ngue'a hinxqui tsuithohḥu
nú'a ra cu bi 'yø't'a ra ts'oqui. Hangué xi gá 'yøthḥu
ra ts'edi pa gá 'yøthḥu nú'a dá xi'ahḥu. Gá mañḥu
gue hinhya'mḥu gá t̄eh̄ehḥu nú'a ra cu'a. Gá ncuḥḥu
de nú'a bi 'yø't'e, ne gá ntsuhḥu ngue'a hinte xqui
xiphḥu, ne 'm̄efa gá zofohḥu'a pa bi ñobri. Nubya guí
ne gui hyandgahḥu, ngue'a ya xcá 'yø'tuahḥu'a ngu
nú'a mri 'ñepi. Nubya ḥa, dí padi gue hinte guí
tuhḥu de nú'a ra t'ø't'e bi nja. ¹² Hindá op'ahḥu hønse
po rá ngue nú'a xqui 'yø't'a nú'a ra cu, nixi por

nú'a to'o bi t'ò'tua ra ts'oqui. Nugui dá op'ah_u pa gui dama 'yòth_u nú'a dá xi'ah_u, pa njab_u da zo ri mfenih_u gue xi guí ne gui 'yòtcaguih_u ja rá thandi Aju_a nú'a dí xi'ah_u. ¹³ Hangué nubyá xcá hubga ma m_uih_u.

Ne ma'na xi stá johyahe ndunthi ngue'a nuni ra cu Tito gá hu'mbah_u rá m_ui nehe, hangué xi bi johyani. ¹⁴ Nugui xi stá e'ts'a ri nsuh_u ja rá thandini, ne hinstá 'b_e ma tsa de nú'a stá xipabini de gue'ah_u, ngue'a gatho bi njab_u ngu nú'a dá m_a. Gatho nú'a stá xi'ah_u go gue'a maju_ani, ne nú'a stá xipabini. ¹⁵ Ha nuni xi ri m_a'ah_u, ngue'a benthogue nú'a ra pa'a bi mab_u bi zòñ'ah_u gá umf_u ntsaya co ndunthi ra t'equ'ei ne ra hm_ate, ne gá 'yòth_u nú'a bi xi'ah_u. ¹⁶ Hangué nubyá ma'na xi drí johya ngue'a dí pa_di gue guí øth_u gatho nú'a stá xi'ah_u.

8

Unga ri mfats'ih_u con gatho ri pahah_u

¹ Nubya zi cuh_u dí ne ga xi'ah_e gue Aju_a po rá hñoja'i xa umba ra ts'edi pa xa 'yò't'a 'nara danga 'b_efi gatho nú'_u ya cu ri munts'i hab_uraza de guecua Macedonia. ² Nú'_u masque xa thogui ndunthi ya ts'othogui ne xi nts'edi tho ra nhyoya, pe xi ja yá johya'_u. Hangué masque hyoya'_u, pe con gatho yá paha xa unga 'nara danga mfats'i dega boja pa da mats'i ma'ra ya cu. ³ Nugui dí pa_di xá hño nú'a dí xi'ah_u, gue nu'_u bi unga yá mfats'i con gatho yá m_ui asta hab_u bi z_upa yá ts'edi, ne bi uni'_u masque mi ø'tuahm_a ra 'b_edi'_u. ⁴ Y asta mi acje ra favo ga umfe nsequi'_u pa da munts'a nú'a ra mfats'i'a ne da 'racje pa ga ha'tsuahe nú'_u ya cu

xi tho ra nhyoya nuni Jerusale. ⁵ Y hingue hõnse bi unga yá mfats'i dega boja'ḡ, nehe bi 'yõt'a ma'na ndunthi de nú'a hinduí tømhe, ngue'a ma'na xi bi du'tsua yá mui da mepabi Ajuá, ne da 'yõt'a ngu nú'a dá xiphe, ngu nú'a bi xicje Ajuá. ⁶ Hangué nuni ra cu Tito ya dá xiphe da mabḡ Corinto pa da ben'ahḡ gui sigui gui munts'a ri mfats'ihḡ nú'a ya xcá fḡḡ xcá muntshḡ ngu nú'a bi xi'ahḡni nura mudi. ⁷ Nu'ahḡ xi xcá pønga ri hmihḡ ngue'a xi ja ndunthi ri jamfrihḡ, ne xi gui pahḡ gui 'ñudihḡ xá hño rá noya Ajuá, xi ja ri mfadihḡ, xi gui øthḡ xá hño nú'a mǎnga rá noya Ajuá, ne xi grí mǎcje nehe. Nubyá, pa ma'na gui pønga ri hmihḡ nehe, xi da sigui gui muntshḡ nú'a ra mfats'i.

⁸ Pe nugui hindí ja'ahḡ gui 'yøthḡ. Hõnse dí xi'ahḡ nú'a øt'a ya cu de guecua Macedonia, pa 'bḡ gui 'yøthḡ njabḡ nehe, nu'bú hǎ, da hnequi gue xi majuani ja ri hmǎtehḡ. ⁹ Nu'ahḡ ya xcá patuahḡ tengu rá hñoja'i ma Zidadahḡ ra Jesucristo. Nú'a masque go rá meti gatho ya hño de mahets'i, pe bi 'ñe bi nhyoyaua ja ra ximhai po rá nguecjḡ, pa njabḡ bi za bi 'racjḡ gatho ya hño de mahets'i pa dua metihḡ.

¹⁰ Nugui njabḡ dí beni ga xi'ahḡ, gue xá hño pa gue'ahḡ gui sigui gui muntshḡ nú'a ra mfats'i gá fḡḡ gá muntshḡ majeya. Nu ngá fḡḡ gá uñhḡ'a, gá uñhḡ con gatho ri muihḡ. ¹¹ Hangué nubyá con gatho ri muihḡ juahḡ gui uñhḡ nú'a ra mfats'i xcá fḡḡ xcá muntshḡ. Uñhḡ asta habḡ da zḡ ri ts'edihḡ. ¹² Ngue'a nu'bḡ gui unga ri mfats'ihḡ con gatho ri muihḡ ne asta habḡ da zḡ ri ts'edihḡ, nu'bú hǎ, gue'a ri ho Ajuá. Ajuá hingui a'ahḡ nú'a hingui tsḡ ri ts'edihḡ.

13 Hindí xi'ah_u gui umf_u ra mfats'i ma'ra pa go gui nhyoyah_u. 14 Nu'a dí xi'ah_u, núbya ja te gui pɛ'tsh_u, da za gui faxh_u ma'ra to'o hingui pɛ'tsi, pa njab_u ra pa'a hingo gri pɛ'tsh_u, ne 'b_u go di pɛ'tsi'_u, nu'á da za go da max'ah_u nehe. Njab_u gui mfaxh_u 'na ngu ma'na pa hinte gui 'bɛh_u. 15 Gui njah_u ngu bi nja ya me Israel nu mi mɛnpabi Aju_a te da zi'_u, ngu ena ja ra Maça T'of_o: “Nu'a tó'o bi go ndunthi, hinte bi bonguabi; ha nu'a tó'o ts'utho bi go, himbi 'bɛpabi nehe.”

Ra Tito ne nú'u ma'ra ri 'ñoui

16 Dí umba njamadi Aju_a ngue'a nu'á bi xocua rá mfeni nuni ra cu Tito pa rí dagui rí du por gue'ah_u ngugui. 17 Nuní bi 'yøde ma nt'adihe gue da mab_u dua c'a'ts'ah_u, ne ma da ma de rá paha schɛ ngue'a xi rí dagui rí du por gue'ah_u.

18 Nehe dí pɛnheb_u ma'na ra cu pa da mɛuini. Nuni ra cu xi xa t'e'tsua rá nsu ja gatho ya nija, y gatho ya cu ma gue nuní xi manba xá hño rá noya Aju_a. 19 Y hingue hønɛ ñamahño'_u de guehni, nehe bi hñuts'ini pa ga mahe Jerusale ga tsohe nú'a ra mfats'i dí muntsh_u. Y núna dí øth_u guehna pa rá nsunda Aju_a, ne pa da badi nú'u ya cu ma ga ha'tsuah_u ra mfats'i, gue nu'ah_u xi guí faxh_u'_u con gatho ri muih_u. 20 Y nuje xi drí jamasuhe nuna boja ma ga haxhe pa hinto da ñama'ñ_u de guecje. 21 Nuje nzantho dí øthe ra ts'edi pa ga suhe gatho ya t'øt'e xá hño ngu rí 'ñehe. Y hingue hønɛ ja rá thandi Aju_a dí øthe njab_u, nehe ja yá thandi ya ja'i.

22 Nehe dí pɛnheb_u ma'na ra cu pa da mɛui nuni ra cu Tito co nuni ma'na ra cu, ngue'a stá hanthe ndunthi ya i'qui gue xi xa supabi yá 'bɛfi Aju_a

con gatho rá mui. Y nubyá xi ne da mab_u dua c'a'ts'ah_u ngue'a camfrini gue nu sta zomb_u ma gui 'yoth_u xá hño ngu rí 'ñehe. ²³ Ha nu'b_u to'o da 'yan'ah_u de nuni ra cu Tito, xipabih_u gue drí mpe'be mahyεgui ja rá 'bεfi Aju_u ne go guehni stá pεnp_u pa da max'ah_u. Ha nuy_u má yoho ya cu, go xa mehna ya nija de guecua. Y nuya cuy_u ri hnequi ja yá 'm_ui rá nsunda ra Zidada Jesucristo. ²⁴ Hangue 'ñutuah_u 'nara hoga hm_uate nuya cuy_u, pa njab_u da badi gatho ma'ra ya cu gue xi maju_uani ja ri hm_uateh_u ngu nú'a stí xipabi' _u de gue'ah_u.

9

Ra mfats'i hmunts'i pa ma'ra ya cu

¹ Ma zi cu'ih_u, ya hinga mahyoni ga yopa op'ahmah_u pa ga ben'ah_u de nú'a ra mfats'i ma ga umf_u ya cu, ² ngue'a ya stá pat'a ri hoga pahah_u. Xi stá e'ts'a ri nsuh_u ngue'a stá xipabi ya cu de guecua Macedonia de nú'a ri hoga paha guí pε'tsh_u, nú'ah_u gyá menguh_ub_u Acaya. Ne stá xipabi gue nu'ah_u de majεya gá fuh_u gá muntsh_u ra mfats'i. Y co nuri hoga paha guí pε'tsh_u xcá nuph_u yá mfeni ndunthi ya cu de guecua Macedonia. ³ Pe masque'a, dí pεhn'ah_ub_u nuy_u ya cu pa da ben'ah_u gui sigui gui muntsh_u nú'a ra mfats'i ngu nú'a stá xipabi ma'ra ya cu de gue'ah_u, pa da njab_u ngu nú'a stá xipabi' _u. ⁴ Dí xi'ah_u njaua ngue'a xi'b_u ga mε'beb_u 'raya cu de guecua Macedonia ha nu xcrá tsøñheb_u di othotho ra mfats'i de nú'a stá m_u gue ya xcá muntsh_u. Nu'b_u há, ja ga 'bεhni ma tsahe, hinga hønseguihe, ne'ah_u nehe. ⁵ Hangue dá beni gue ante ga maheb_u, mahyoni ga pεhn'ah_ub_u da

'mεt'o nuy_u hñu ya cu da ma da ben'ah_u de nú'a ra mfats'i xcá mañh_u gui uñh_u. Nuy_u ya cuy_u guehy_u ma da max'ah_u gui muntsh_u nú'a ra mfats'i'a. Y dí nehe gui uñh_u con gatho ri muih_u, hingue dí nehe gue nu xcrá tsøñhe ja ga ja'ahe pa gui uñh_u, dí nehe gue nu xcrá tsøñhe, ya di ja.

⁶ Beñh_u núna ma ga xi'ah_u: Nu'a tó'o da mot'a 'na tui, gue'a 'na tui da xofo, pe nu'a tó'o da mot'a ndunthi, ma da xofo ndunthi nehe. ⁷ Hangué benseh_u ja ri mfenih_u nú'a ma gui uñh_u, y gue'a gui uñh_u'a. Pe uñh_u con gatho ri pahah_u, ne ogrí hyøcj_u nú'a guí uñh_u, ngue'a Ajuá xi ri mađi nú'u to'o ri unga 'nara mfats'i con gatho yá paha. ⁸ Ajuá ja rá ts'edi pa da jap'ah_u ne da xup'ah_u gatho nú'a te guí pe'tsh_u, pa njab_u hinte da 'yø't'ah_u ra 'bedi, y njab_u ma'na da xup'ah_u pa da za gui faxh_u nú'u ma'ra to'o hingui tsəpabi. ⁹ Nu'b_u gui øth_u njab_u, nu'búh_u, guí øth_u ngu nú'a xa t'ofu ja ra Maca T'ofu hab_u ena:

'Nara hoja'i con gatho rá mui xi hecuabi ya hyoya ndunthi ya hño,
y nurá hñoja'i'a hinhya'm_u da 'medi.

¹⁰ Ajuá 'racj_u ya nda pa ga poth_u, ne ri japi da nte pa da nja te ga tsih_u. Nehe go gue'a da xup'a'ih_u nú'a ra mfats'i guí uñh_u, pa njab_u ma'na da nja nú'a te gui uñh_u. ¹¹ De nú'a ra mfats'i ma gui uñh_u, ma'na ma da xup'ah_u pa ma'na da za gui uñh_u. Y gatho nú'a ri mfats'ih_u ma ga ha'tsuahe ya cu, nu stí hñani'u ma da umba njamađi Ajuá po nú'a ri mfats'ih_u. ¹² Y njab_u hingue hønse ma gui umf_u nú'a te ø'tua ra 'bedi'u, pe nu'á ma da umba ndunthi njamađi Ajuá de gatho núna xcá 'yøth_u con gue'u. ¹³ Y nu sta hñanga nú'a ri mfats'ih_u,

ma da xøcambeni Ajuá'ᵤ ngue'a ma da baḍi gue xi xcá camfriᵤ rá noya ra Zidada Jesucristo ne guí øtehᵤ. Nehe da xøcambeni'ᵤ Ajuá ngue'a guí umfᵤ ri mfats'ihᵤ con gatho ri mᵤihᵤ. Y nú'a guí øthᵤ gue'a 'nara hño pa gatho ya cu. ¹⁴ Y nuya cu'ᵤ ma da 'yapabi Ajuá ndunthi por gue'ahᵤ, ne da mε'ts'ahᵤ ra hmäte ngue'a Ajuá xa 'ra'ahᵤ ra ts'edi pa guí uñᵤ ri mfats'ihᵤ. ¹⁵ ¡Ga umfᵤ njamadi Ajuá ngue'a bá pεncaᵤ rá hmāca T'ᵤ, y guehna 'nara 'baha ma'na xi ra dangui de gatho!

10

Rá ts'edi nú'a mri hñā ra Pablo ngue'a mrá apostol

¹ Núgui drá Pablo dí zo'a'ihᵤ co ra t'equ'eᵤ ne ra hmäte nú'a ri 'racagui ma Zidadahᵤ ra Jesucristo. 'Ra de gue'ahᵤ guí eñᵤ gue ora dí 'bui con gue'ahᵤ xi drá hoja'i, pe nú'bᵤ dí 'bui yabᵤ de gue'ahᵤ, guí eñᵤ gue hindí tsu pa te ga xi'ahᵤ. ² Pe nugui dí xi'ahᵤ oxqui jacjᵤ ga zo'ahᵤ nts'edi nu xcrá 'bui con gue'ahᵤ, ngue'a stá beni ga tsá'ahᵤ 'ra de gue'ahᵤ nú'ahᵤ xcá mañᵤ gue dí mpefihe de ma mfenisehe, hingue de nú'a 'bεpcahe Ajuá. ³ Xi majuani nuje dyá ja'ithohe otho ma ts'edihe pa ga ntunhe co ra nts'o. Nuje drí ntunhe pe co nú'a ra ts'edi ri 'racje Ajuá. ⁴ Y nú'a dí hahe pa ga ntuhnhe hingue ngu nú'a hā ya meximhai, ngue'a nú'a dí hahe, dí hanpahe rá ts'edi Ajuá xa 'racje pa ga huatuahe yá 'bεfi ra ts'ondāhi. ⁵ Y con gue'a hā, dí co'tuahe yá ne nú'ᵤ to'o hingui pa Ajuá ne xi ri 'ñets'i gue xi ja yá mfadi pe hinga gue'a nú'a mā, ne ᵤ'ta ma'ra ya ja'i pa hinda gamfri nehe. Nuje dí

zofohē ya ja'i da hyεp_u ya mfeni de nuna ra ximhai pa da nhyoga 'yøde de ma Zidadah_u ra Jesucristo. ⁶ Y nu xcrí hñañh_u nuna ra ts'ofó dí 'ra'ahe, ma ga hambahe nguenda nú'u hinda ne da 'yøtcahe.

⁷ Nu'ahú hinguí huxh_u nguenda xá hño tengu gra 'm_ui 'nara ja'i pa guí camfribih_u, nguetho nu'ahú guí camfrih_u hønse de nú'a ri hnequi. Nú'ah_u guí pah_u gue rá mēti'ih_u ma Zidadah_u ra Jesucristo, pah_u gue necje yá mētiguihe nehe'a. ⁸ Nugui hindí ntsa ga mā de nú'a ra ts'edi bi 'racje Ajuā pa dá zo'ahe, gue'a nú'a bi 'racje nura ts'edi'a pa ga zo'ahe pa ma'na da nja ri jamfrih_u, hingo pa da 'mε ri jamfrih_u. ⁹ Ne nugui hindí ne guí 'ñeñh_u gue dí ne ga pi'ah_u co numa carta dí pēhn'ah_ub_u. ¹⁰ 'Ra de gue'ah_u guí eñh_u gue nú'b_u dí 'b_ui yab_u de gue'ah_u xi dí tsú'ah_u co ya carta dí pēhn'ah_u, nep_u guí mañh_u nehe gue nú'b_u dí 'b_ui con gue'ah_u othogui ra ts'edi pa ga tsú'ah_u. Ne guí mañh_u gue nixi pa ga ña hindí pađi. ¹¹ 'B_u nú'ah_u guí mañh_u njab_u, pah_u xá hño gue ngu nú'a dí op'ah_u nú'bya hindí 'b_ui con gue'ah_u, njab_u nehe ga øt'e nu xcrá 'b_ui con gue'ah_u.

¹² Nuje hindí njahē ngu nú'u 'yob_u xi ri 'ñexa sehe. Nu'ú ri hñεcua sehe 'na ngu ma'na, gue'a ya 'bεmfeni. ¹³ Pe nuje hindí njahē ngu'u, hønse nu'a dí øthe, dí mañhe nú'a majuani stá pēfihe, gue'a Ajuā go xa 'racaguihe nuna ra 'bεfina, ne bi hñuxcaguihe pa dá maheb_u Corinto dá zo'ahe de rá noya'a. ¹⁴ Hingrá nt'ets'i nú'a dí mañhe gue go rá mudiguihe dá maheb_u dá hā'ts'ahe rá noya ma Zidadah_u ra Jesucristo, gue'a nú'a xi majuani dá maheb_u. ¹⁵ Hindrí 'ñexhe gue go stá pēfihe nú'a

xa mēfi ma'ra, hønse nu'a dí nehe gue ma'na da nte ri jamfrih_u, pa njab_u ma'na da ndangui rá 'bēfi Ajuā nú'a xa 'bēpcahe ga pēhe con gue'ah_u. ¹⁶Nehe dí tømhe gue 'mēfa ma ga zofhe ma'ra ya ja'i de nú' u ma'ra ya hnini thogui de ri hninih_u hab_u hinxa nt'ødetho rá noya Ajuā, pa njab_u hinda t'ena gue drí ñēxhe co nú'a ya xa mēfi ma'ra.

¹⁷Nu'b_u to'o da 'ñets'i de nú'a te xa mēfi, dá 'ñets'i 'b_u xa mēfi co rá ts'edi Ajuā. ¹⁸Nu'b_u 'nara ja'i di 'ñexasē de nú'a xa mēfi, hinte ri muui rá nt'ets'i. Pe nu'b_u go Ajuā e'tsua rá nsu'a, nu'b_u hā, ri muui nú'a rá 'bēfi'a.

11

Ra apostol Pablo ne nú' u ya 'ñet'a apostol

¹¡Xamā hinda zõt'a ri muih_u de nú'na dí xi'ah_ubya, masque gui beñh_u gue dí nja ngu 'nara 'bēmfeni ngue'a ma ga mā de nú'a stá øt'e, pe osta zõt'a ri muih_u! ²Nugui dí tagui dí tu por gue'ah_u ne dí ne xi gui 'buh_u xá hño ngu nú'a ne Ajuā, ngue'a nugui go rá mūdiguí dá zo'ah_u de ma zi Hmuh_u ra Jesucristo pa gā camfrih_u'a. Ne dí ne gui 'buh_u xá hño ja rá thandi'a, gui njah_u ngu 'nara nxutsi xá nt'axi ma dra dapabi ja rá 'yē nú'a to'o ma da 'yøt'e drá dame. ³Pe nugui dí tsu dra t'ut'ah_u pa dra ts'oc'a ri mfenih_u ne gui 'uegueh_u de nura hoga hmāte guí pē'tsuh_u ra Zidada Jesucristo. Dí tsu gui njah_u ngu ra Eva bi hyat'a ra ts'ondahi nú'b_u bi mpunga qu'eña. ⁴Ngue'a nu'ah_u 'bestho guí camfrih_u nuto pab_u zo'ah_u de ma Zidadah_u ra Jesu pe de ma'na'ño ra mfeni, hingo ngu nú'a stá xi'ah_u. Ne guí camfrih_u

nuto zo'ah_u de rá Maça Nda_hi Aju_a, pe hingui u't'ah_u ngu nú'a stá u't'ahe. Ne guí camfrih_u nuto zo'ah_u de ma'na ra noya hinga mahyεgui co nú'a ra maça noya stá xi'ahe, gatho xi guí camfrih_u 'bestho. ⁵ Pe nugui dí camfri gue ma'na dí pε'tsa ra nsu que nú'u ri 'ñet'a apostol. ⁶ Masque hindí pa_di ga ma_nga ya noya mahotho ngu mañ'u, pe dí pa_di gue nú'a dí ma gue'a majuani ngu xcá 'yøh_u stá ma, ngue'a nzantho stá zo'ah_u co ra mfa_di nú'a xa 'racagui Aju_a.

⁷ ¿Ha gue 'nara ts'ocate dá øt'e ngue'a hindá ha_n'ah_u nú'a ra boja_a nguí 'racj_u nu ndá zo'ah_u de rá noya Aju_a? ¿Ha gue bi u ri mfenih_u hønse ngue'a gá handgah_u dá mpefi pa dá tsu_di nú'a te mi 'bεcagui pa bi za dá zo'ah_u de rá noya Aju_a? ⁸ Nu'a ra mfats'i dá ha_ni, dá ha_ni de ma'ra ya nija pa bi za dá mab_u dá zo'ah_u de rá noya Aju_a. ⁹ Y nu nduá 'bup_u con gue'ah_u, hindá ne dá xuhña'ih_u ni 'na de gue'ah_u de nú'a te mi øtca ra 'bεdi, ngue'a nuya zi cu de guecua Macedonia go gue'u bi hñascab_u nú'a te mi øtca ra 'bεdi. Nugui xi dá øt'a ra ts'εdi pa hindá xuhña'ih_u, ne nzantho ma ga øt'a njab_u. ¹⁰ Nugui dí ma_nga nú'a majuani ngu nú'a bi 'ñutcagui ma Zidadah_u ra Jesucristo ga øt'e, y dí xi'ah_u gue hinda za to'o da jacagui ga ha_nbabi yá boja_a ya cu de guep_u Acaya nsøcta por ngue'a dí ma_nba rá noya Aju_a. ¹¹ ¿Te guí beñh_u? ¿Ha gue guí beñh_u gue dí utsa'ih_u ngue'a hindá ha_n'ah_u ri mfats'ih_u? Hina, hindrí utsa'ih_u. Aju_a pa_di gue xi drí ma'a'ih_u.

¹² Nugui ma ga sigui ga øt'a ra ts'εdi pa hinga ha_n'ah_u ni 'nara mfats'i, pa njab_u hinda 'ñenga

nú'ᵛ ma'ra 'yobᵛ ri 'ñet'a apostol gue nú'a øt'ᵛ, gue'a dí øthe nehe. ¹³ Nu'ᵛ 'yobᵛ ri 'ñet'a apostol de ra Zidada Jesucristo ne ri 'ñet'a mɛfi de Ajuᵛ, pe hinga majuᵛni, ngue'a go ya hyate. ¹⁴ Y hinga 'yøᵛ de nú'a øt'a nú'ᵛ ya c'uamba ja'i, ngue'a asta ra Satá nehe ri 'ñet'a ɛnxɛ de Ajuᵛ. ¹⁵ Hangue hinga 'yøᵛ gue nuyá mɛfi ra ts'ondahᵛ ri 'ñet'a mɛfi de Ajuᵛ. Pe nuya mɛfi'ᵛ ma da gu'tuabi Ajuᵛ ngu nú'a xa 'yøt'e'ᵛ.

Nú'a bi thogui ra Pablo ngue'a mrá apostol

¹⁶ Ma'na'qui dí yopa xi'ahᵛ: Oxqui ma gui beñᵛ gue xi stá 'bɛ ma mfeni ngue'a dí ma de nú'a stá øt'e, pe nu'bᵛ njabᵛ guí beñᵛ, ua beñᵛ. Pe 'racjᵛ nɛɛqui ga 'ñexa ts'ᵛ ngu ri 'ñexa nú'ᵛ ma'ra. ¹⁷ Núna dí ma, dí manse de guecsɛhɛ, hinga gue'a xa 'ñutca hmahᵛ ma Zidadahᵛ, ne dí nja ngu 'nara 'bɛmfeni drí 'ñexase. ¹⁸ Ngue'a ndunthi ya ja'i xi ri 'ñets'i co ya t'øt'e nú'ᵛ jaua ja ra ximhai, hangue nequi ma ga 'ñexa ts'ᵛ. ¹⁹ Nu'ahᵛ guí behmahᵛ gue xi ja ri mfadihᵛ, pe hinga majuᵛni ngue'a grí ho gui 'yøthᵛ nú'a xi'ahᵛ nú'ᵛ xi ya 'bɛmfeni. ²⁰ Nu'ahᵛ hingui tsøt'a ri mahᵛ de nú'a xi'ahᵛ nú'ᵛ ya ja'i'ᵛ, masque ri ja'ahᵛ guí pɛpabihᵛ ne a'ahᵛ ya boja, ne masque ha'ts'a'ihᵛ gatho nú'a guí pɛ'tshᵛ, ne masque ri 'ñet'a nda'ᵛ pa da za da manda'ihᵛ, ne ñama'ñᵛ de gue'ahᵛ, pe xcá hoptahᵛ pa xa njabᵛ'ᵛ. ²¹ Nugui dí mᵛnga majuᵛni gue nuje hinhya'mᵛ stá beñhe ga øt'ahe njabᵛ ngu nú'a øt'ahᵛ nú'ᵛ ri 'ñet'a apostol, hangue 'ra de gue'ahᵛ guí eñᵛ gue hinte ma fadihe.

Pe nugui hindí tsu ga 'ñets'i ngu ri 'ñets'i nú'ᵛ ya 'ñet'a apostol, masque gui beñᵛ gue dí nja ngu

'nara 'bemfeni. ²² ¿Ha gue nu'ú ñaca ebreo? Nequi dí ñaca ebreo. ¿Ha gue nu'ú ya me Israel? Nequi drá me Israel. ¿Ha gue nu'ú xquí 'ñehe desde yá ja'i ra Abrá? Nequi ja stí 'ñehni nehe. ²³ ¿Ha gue nu'ú mañ'ú gue yá mēfi ra Zidada Jesucristo? Nugui ha, go rá mēfigui. Nubyá dí ña 'ñena 'nara 'bemfeni ngue'a dí m̄anga njab̄. Nugui ma'na stá m̄pēfi que gue'ú, ne ma'na xra fetc'agui que gue'ú, ne ma'na ndunthi ya i'qui xa jocagui ja ya fadi, y ndunthi ya i'qui stá c'ot'i ya pa xa thogagui. ²⁴ C̄ut'a ma i'qui bi m̄etc'agui ya xodyo, y cada ra inqui mi fetc'agui, mi 'racagui 'natema'r̄et'a ne ḡato ya m̄fēi. ²⁵ Hñu'qui bi hnabgagui co ya za. 'Na'qui ya ma xa thogagui co ya nc'ahni. Hñu'qui bi ȳi nuya motsa hab̄ ndí pa, ne de guehni 'na'qui dá o mbo ra dehe 'na pa ne 'na xuui. ²⁶ Xi stá 'yo ndunthi. Stá 'raxa ja ya d̄athe xá nts'uni. Stá c'ot'i de yá 'yε ya dacate, ne stá c'ot'i de ja yá 'yε ma miq̄u'ei'be nú'ú ya xodyo ne de ja yá 'yε ya ja'i hingyá xodyo. Stá thogui ya ts'othogui ja ya hnini ne ja ya mbonthi ne ja ra ndehe. Ne xuá nts'uni pa guequi nura ora ndí 'ño'be nú'ú mri 'ñet'a cu. ²⁷ Stá thogui ndunthi ya nzabi ngue'a xi stá m̄pēfi ndunthi. Stá 'ña'tha. Stá tho ra thuhu ra nduthe. Stá tho ra t̄ε ne stá tho ra 'ñ̄ahe.

²⁸ Hingue h̄õn̄ε ndí thogui gatho nuya ya ts'othogui'ú, nehe ndí tho ya dum̄i ngue'a mi oda ma mfeni de gue'ah̄ ne de gatho ma'ra ya gamfri. ²⁹ 'B̄ 'nara cu otho ndunthi rá jamfri, ja ra uenda gue nequi dí njab̄ nehe. 'B̄ 'nara cu da t'ú'ti pa da 'ȳt'a 'nara ts'oqui, nugui xi ri ̄ ma mfeni ne ts̄t'a ma m̄i co nú'ú ya 'ȳ'tate. ³⁰ Nu'b̄ mahyoni ga 'ñets'i, ma ga mā gatho nú'a stá thogui hab̄ xa

hnequi gue de guecsɛhɛ hinte xa za stá øt'asɛ. ³¹ Nu Ajuá rá Dada ma zi Hmuhɛ ra Jesucristo xá nsunda pa nzantho, nu'á go gue'a paði xá hño gue majuañi nú'a dí ma. ³² Nu ndá 'bui de guehni Ndamasco mi 'bui 'nara gobierhnu de guehni nú'a xqui hñuxa ra ndá Arena. Nura gobierhnu'a go gue'a bi manda da thøbgagui ja ya gosthi hnini pa dra jøgaguihma. ³³ Pe nuya cu bi 'yenc'agui ja 'nara danga 'bøts'e ne bi tonsc'agui ja 'nara ventana mi ja ja ra jado nú'a mi cot'a maxøgue ra hnini, ne ja bi cabgaguini'ɛ pa njabɛ bi za dá c'ot'i de rá 'yɛ ra gobierhnu.

12

Ya thedi ne ya nt'udi nú'ɛ bi ñutua ra apostol Pablo ra Zidada Jesucristo

¹ Hiní ñepcagui ga ñets'i, pe mahyoni ga øt'e njabɛ. Pe nubyá ma ga xi'ahɛ de nú'ɛ ya thedi stá handi xa ñutcagui ra Zidada. ² Ma ga xi'ahɛ ngu ñena ma'na ra cu bi t'utua nú'ɛ ya thedi'ɛ, pe hina, ngue'a nugui go bi t'utcagui'ɛ. Nú'a ra cu'a ya øt'a 'rɛt'amagoho njɛya bi ts'ixa asta xi mahets'i. Hønsɛ gue hindí paði ua bi ts'its'i co rá ndo'yo, ua hønsɛ rá ndahi bi ts'i'tsuabi. Hønsɛ Ajuá go gue'a paði. ³ Nugui dí paði nú'a ra cu bi ts'its'i asta xi mahets'i, hønsɛ hindí paði ua bi ts'its'i con gatho rá ndo'yo o hina, hønsɛ Ajuá go gue'a paði xá hño. ⁴ Nu'á bi ts'ixa mahets'i nuni habɛ bá øde 'raya noya nú'ɛ xá nsunda asta hingui tsa da ma, ngue'a Ajuá hinxa umba nsɛqui pa da ma. ⁵ Nugui dí e'tsua rá nsu nú'a ra cu'a, pe hingui tsa ga ñets'i de guecsɛ. Nu'a ga øt'e, ga ma gatho nú'a stá thogui habɛ di hnequi gue de guecsɛhɛ hinte xa za stá øt'asɛ. ⁶ Pe nu'bɛ

ga nehma ga 'ñets'i de nú'a te stá øt'e, pøde ni 'na hinto ma da 'ñengagui gue stá 'bε ma mfeni, ngue'a ga manga nú'a majuani. Pe hinga 'ñets'i, ngue'a da t'esca ma nsu ne da t'engui gue xi drá dangui pe hina. Nu'a dí ne, dí ne gui patcahε xá hño tengu ma 'mai ngu nú'a guí handaschε ne guí øschε.

⁷ Y pa hinga dama 'ñets'i de gatho nú'a xa 'ñutcagui ra Zidada, bá 'bεncagui 'nara ts'o ugui xi xá 'ñε ngu 'nara nsuni. Dí padi xá hño gue nura Satá go gue'a bá ha nuna uguina pa ga tsama'ñε ne pa hinga 'ñets'i. ⁸ Hñu'qui stá apabi ra Zidada da hñagahma nuna ts'o ugui. ⁹ Pe nu'á bi 'ñengagui: “Nugui dí 'bui con gue'i pa ga fax'a'i y ya hinte ma'na guí honi, ngue'a nura ora otho ri ts'edi, gue'a ra ora ma'na ri hnequi ma ts'edi ja ri 'mai,” njabε bi 'ñengagui. Hangue xi drí johya ngue'a otho ma ts'edi, ngue'a njabε tsa da hnequi ja ma 'mai rá ts'edi ra Zidada Jesucristo. ¹⁰ Hangue nugui drí johya ga pepabi ma Zidadahε ra Jesucristo masque otho ma ts'edi, ne nøngagui ya ja'i, ne dí tho ra nhyoya, ne t'utsagui, ne dí tho ya dumai, ngue'a nura ora otho ma ts'edi, gue'bε ma'na dí hanpa rá ts'edi Ajuá.

Ra apostol Pablo rí dagui rí du po ra nija Corinto

¹¹ Nugui dí nja ngu 'nara 'bεmfeni ngue'a dí manse de nú'a te stá øt'e, pe go ri ts'oquihε pa dí øt'a njabε. Ngue'a nu'ahε go mri 'ñep'ahmahε xcá 'ñescahε ma nsu, pe go guí e'tsuahε yá nsu nú'ε ri 'ñet'a apostol nú'ε manse gue xi ya dangui'ε pe hingo ma'na ya dangui que guequi, masque hinte drí muui. ¹² Nu ndá ha'ts'ahabε rá noya Ajuá, ja bi hnequibε gue xi majuani go guequi 'nadrá apostol

co nú'ɥ ya hoga nt'udi ne ya milagro gá hyanthɥ dá ø't'e co rá ts'ɛdi Ajuá, ne xi dá tseta ya nt'utsate. ¹³ Nugui nzantho stá jamasu'ihɥ mahyɛgui ngu stá jamasu ma'ra ya nija nehe. Høñse nu'a stá ø't'ahɥ, nú'a hindá ne dá han'a'ihɥ nú'a ra mfats'i nguí 'racjhmahɥ, ngue'a hindá ne ga xuhña'ihɥ. jPe nu'bɥ guí beñhɥ gue gue'a 'nara nts'o'mɥi dá ø't'ahɥ, dí a'ahɥ ra pumbate!

¹⁴ Y nubyá ya drí hñoqui pa ga mabɥ ga c'a'ts'ahɥ, y con guehna i'quina, ya rá hñu'qui dí pabɥ. Y nu xcrá tsømbɥ hindí ne ga xuhña'ihɥ. Ngue'a nu'ahɥ go dí hoñ'ahɥ, hingo dí hongá nú'a te guí pɛ'tshɥ, ngue'a 'nara dada go gue'a rí 'ñepi da munts'a ra boja pa da zocua yá bətsi, hingue nuya bətsi go da munts'a ra boja pa da zocua yá dada. ¹⁵ Nugui con gatho ma johya ma ga tegue gatho nú'a te dí pɛ'tsi, ne masque dá thegue gatho ma nzaqui nehe, ngue'a dí ne gui 'bɥhɥ xá hño co Ajuá. ¿Ha gue ma gui ɥtsaguihɥ ngue'a ma'na dí ma'ahɥ?

¹⁶ Nu'ahɥ guí pahɥ xá hño gue hindá ne ga xuhña'ihɥ, pe 'ra de gue'ahɥ guí mañhɥ gue 'nadrá hyate, ne guí mañhɥ gue nugui stá ha'ahɥ pa stá han'ahɥ te stá han'ahɥ. ¹⁷ Xi nú'ɥ ya cu stá pɛn'ahɥbɥ, ¿ha gue stá pɛnpɥ pa da hya'a'ihɥ pa da hñan'ahɥ nú'a te guí pɛ'tshɥ? ¹⁸ Dá pɛn'ahɥbɥ nuni ra cu Tito co nú'a ma'na ra cu pa dua c'a'ts'ahɥ. ¿Ha gue xa hya'ahɥ? ¿Ha gue hingue 'nat'a dí beñhe ne 'nat'a ra 'bɛfi dí pɛhe?

¹⁹ Zai da ne gui beñhɥ gue go dí da'ahɥ nguenda de nú'a te stá pɛfi, pe hina, nu Ajuá ra Dada go gue'a drí dapa nguenda de nú'a te dí ø't'e, ne guehna dí ma ja rá thandi'a de rá thuhu ma zi

Hmuh ra Jesucristo. Y gatho núna stá xi'ah, ma zi hmađi cu'ih, stá xi'ah pa njab ma'na da nte ri jamfrih. ²⁰ Nu xcrá tsomb, dí tsu xi'bu hingri othu ngu nú'a dí nega, o xi'bu hingo gra øt'e ngu nú'a go guí neh. Dí tsu gri pe'tsh ya tsui, o gri neh guí nseh, gri ncu, gri pe'tsh ya hegue, gri njm'tsua nc'uambah, gri nõnh 'na ngu ma'na, gri 'ñets'ih, ne ya hinga 'na gri othu. ²¹ Nu xcrá yopa mabu dí tsu ga 'be ma tsa ja rá thandi Ajuá por nú'a gri othu, y pøde da daqui ga nzoni ngue'a ndunthi de gue'ah ya maya'bu guí othu ya ts'oqui, y hincá ñobrih pa gui hychab ya ts'ot'øt'e, ne guí siguih grí hñuxh ya 'behña nú'u hingue xi ri 'behñah, ne guí othu nú'a go guí neh.

13

Ra apostol Pablo benba ya gamfri da 'ño xá hño ne penpa ya nzenjua

¹ Con guehna i'qui ma ga mabu, ya rá hñu'qui dí tsøñ'ah. Y nu xcrá tsomb ma ga hamp'ah nguenda ngu nú'a mąnga ra ley hab ena: Pa da za da jamfri gue xa nja te xa 'yøt'a 'nara ja'i nú'a hñapabi, mahyoni dí 'buhni yoho o hñu nú'u to'o damajuani gue xi majuani xa 'yøt'e nú'a te hñapabi. ² Nu ndá mabu rá ño'qui, dá xi'ah gatho'ih nú'ah xcá othu ya ts'oqui, gue nu xcrá mabu rá hñu'qui ma ga hamp'ah nguenda gatho nú'a xcá othu. Y núbya hindí 'baito con gue'ah dí yopa ben'ah ne gatho nú'u ma'ra guí 'buhab, gue ma ga hamp'ah nguenda ngu nú'a ya stá xi'ah. ³ Nu'bu há, ma gui pah gue go ra Zidada Jesucristo ri 'racagui ra ts'edi pa ga zo'ah. Y nu'á go gue'a

pe'tsa ra ts'edi pa da pa't'a ri 'muh, nehe pa da castiga'ih. ⁴ Nu'á masque bri pont'i ne bi thopa rá zi ndo'yo nú'a mi otho rá ts'edi, pe co rá maça ts'edi Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du'a. Nuje nehe otho rá ts'edi ma ndo'yohe ngu rá zi ndo'yo. Pe dí pahe gue dí 'bue con gue'a, hangue Ajuá ri 'racje ra ts'edi pa ga zo'ahe.

⁵ Benseh ja ri mfenih ua xi majuani guí camfrih xá hño ra Zidada Jesu o hina. Hangue benseh xá hño. Nu'ah go guí pasesh ua 'bui ra Zidada Jesucristo ja ri corasoh o hina, pa guí pah ua hingerí 'ñet'a gamfrithoh. ⁶ Ne nuje dí tømhe guí pah xá hño gue nuje hindyá 'ñet'a apostolhe. ⁷ Nuje xi dí aphe Ajuá pa guí 'yoh xá hño ja rá thandi'a. Dí nehe gue guí 'yoh xá hño, pe hingue pa da hnequi gue dyá hoga apostolhe. Nu'a dí nehe, dí nehe guí 'yoh xá hño masque dá t'enje gue dyá 'ñet'a apostolhe. ⁸ Ngue'a nuje hingui tsa ga øthe 'nara t'øt'e nú'a dri ncontraui nú'a majuani. Nuje dí øthe ra ts'edi pa nzantho go da ntate nú'a majuani. ⁹ Masque nuje xa t'acje ra ts'edi pa ga castigahma'ih, pe ga johyahe 'bu nu'ah guí 'yoh xá hño. Nuje hindí tsayahe dí apabihe Ajuá pa xi guí 'yoh xá hño ja rá thandi'a. ¹⁰ Dí op'ah nuna carta núbya ante ga mab ga tsøñ'ah, pa nu xcrá tsømbu ya xcá øth ngu nú'a dí ne, pa ya hinga ts'ah co nuna ra ts'edi xa 'racgui ra Zidada. Y nuna ts'ediná xa t'aqui pa ga zo'ah pa ma'na da nte ri jamfrih, hingue pa ga ja'ah guí 'be ri jamfrih.

¹¹ Nubyá, zi cuh, núna ma ga xi'ah ya go guehna rá ngats'i. Xi da johyah ne 'yoh xá hño,

dá hñu ri m̄ih̄u, ne 'b̄uh̄u te rá entho ne co 'nada ra mfeni. Ajuá ri m̄acaguih̄u ne hubga ma m̄ih̄u pa ga 'b̄uh̄u te rá entho, nú'á go gue'a da 'm̄i con gue'ah̄u. ¹² Ne nzenjuah̄u 'na ngu ma'na co 'nara nth̄fi dega hm̄ate. ¹³ Nehe ri fat'ajuá'ih̄u gatho ya cu de guecua Macedonia.

¹⁴ Y nubyá, ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo da max'a'ih̄u, y Ajuá ra Dada da su'ah̄u co rá hm̄ate, ne da 'm̄i ra M̄aca Nd̄ahi nzantho con gue'ah̄u. Njab̄u gue'a.

Ra 'Ra'yo Testamento
New Testament in Otomi, Mezquital (MX:ote:Otomi,
Mezquital)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Mezquital

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomi, Mezquital

ote

Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Mezquital

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

c6437f19-566b-5232-8b2a-5c88e5a5622b